

6. Dopisy Karla Teigeho Jaroslavu Seifertovi

Karel Teige vedl po celý svůj život rozsáhlou korespondenci, z níž se jen málo dochovalo. Dopisy adresované Jaroslavu Seifertovi jsou uloženy v archívu Památníku národního písemnictví v Praze, které původně pocházejí ze sbírky Emanuela Lešetického. Celý soubor získal od Jaroslava Seiferta ve 30. letech a představuje 14 dopisů a 31 korespondenčních lístků a pohlednic z rozmezí let 1922 – 1929. Tyto cenné písemné doklady zveřejnila Rumjana Dačeva v časopise Umění (XLII, 1994, str. 63 - 73).

V této práci uvádím jen dva z nich, jež nám pomůžou proniknout do atmosféry a zákulisí tehdejší doby a hlouběji charakterizovat dvě nejvýznamnější osobnosti Uměleckého svazu Devětsil.

- Dopisy psané z Neveklova u Benešova, kde Teige v rodinné vile trávil letní měsíce. Napsal zde nejvíce dopisů a další z pobytů v cizině a také z výletů po Čechách.

Sobota, srpen 1922

Milej Jarko,

nezlob se, že jsem se nechal tak dlouho bombardovat Tvými dopisy, které chodily jeden za druhým, děkuji Ti za ně, zejména ten, k němuž bylo přátelskou rukou přibaleno 10 Kč, které tehdy způsobily, že vesele zaplál zas na chvíli v kráteru mé dýmky posvátný oheň, neboť před tím ani na tabák nebylo. Srpnovou gáží si nechávám ležet v Praze, abych měl něco po návratu do Prahy, a poněvadž ti „pítomci z toho divadla“, jak píšeš, dosud neposlali ani haléře, jsem znovu na suchu, a proto chodím dělat turistické značky po okolí pro klub Č. turistů a tím si vydělám několik, ale málo korun. To mivšak dosud zabralo mnoho času, že jsem Ti nemohl odpovědět, tak prosím tě mne omluv, že se to tejden protáhlo a já o sobě nedal vědět.

Budu ostatně psát Honzlovi. Pepík mi psal z Cuxhavenu u Hamburku, je dosud v Německu a jeho adresu nemám. Taky Ti děkuju za psaní Nezvalovo, jemuž píši zároveň. Honzl je už v Praze? Psal mi Píša, jede do Hamburku.

Udělal jsem tu 3 akvarely a spoustu asi 10 kreseb, ale všechno to zahodím, je to jen průpravná práce. S opravdovou prací můžu začít až v Praze.

Píši Gollovi a Epsteinovi, jehož upomínám o příspěvek. Ozenfant a Jeanneret pro ŽIVOT mi dnes poslali dlouhý článek a 4 fotografie. Vyříd' Krejcarovi. Marinetti mi taky zase jednou psal a chce mermomocí fotografie. Nevím, co si s tím bláznem počít. Ten Píšuův článek ani korektury mi neposílaj, nestojí to za to, vždyť se brzo uvidíme.

Píšeš, že sem přijedeš. Učiň tak tu neděli před 15. srpnem, tj. za týden. To bys přijel do Neveklova a tu bych navrhoval malý výlet. Vyšli bychom druhý den z Neveklova na Votice, odtud do miličina, odtud jeli do Tábora vlakem, kde bychom přespali, odtud pěšky do Bechyně, kde je strašně krásně a kde bychom pobýli celý týden, pak se vrátili do Tábora, kde buď opět nocovali a nebo ještě v noci vyjeli. Ty bys mohl z Tábora přes Jihlavu přímo do Brna a já bych jel z Tábora definitivně zpět do Prahy. Do Benešova z Prahy se jezdí z Wilsonova nádraží, z Benešova do Neveklova je po silnici 13 km, ale je možno jeti poštovním autem. Piš, kdy přijedeš přesně, vyšel bych Ti naproti. Napiš též, přijedeš-li jen sem a nebo zdali bys hodlal podniknout ten výlet, byl by jistě hezkej. V případě, že bys jel na ten výlet, vezmi si s sebou trochu proviantu (salám a vejce na tvrdo) na cestu.

Ty fotografie Kubína mám teda snad já; ta oprava v Tvé přednášce týká se malé věcné nesprávnosti, jak mi říkal J. L. Fišer, to se ostatně dá opravit ještě v korektuře. Přednášku dej buď bez titulu a nebo snad lépe Nov. Um. Prolet., jak chceš, to je jedno. V divadle prozatím nepřetiskuj můj článek z Kmene (ale zato otiskni brzo Paris???), po návratu do Prahy ho zvětšíme o poznámky o novém ruském a franc. Scénickém umění. Dostal jsem v pořádku Proletkult, kde se mi Artušova básnička přes chatrnou formu dost líbí. Pokud se týká úpravy sborníku, představuji si ji trochu podobnou těm Feuilles libres, tomu časopisu v bílých deskách, co jsem přivezl z Paříže. Typy proletkultu jsou dosti slušné (zato obsah chatrný, ale to se nás netýká), tiskni tedy ty články petitem, prózy normálně, básně však raději polotučné než proložené, a těmi docela mrňavými typy jen takové poznámky pod obrazy (Cliché Basler, Foto Man Ray, Cliché Valori Plastici) (Collection Ivan Groll) apod. Ale tituly a nadpisy veliké a tučné a velikými písmenami o stupeň aspoň větší než v proletkultu. Tak, tím jsem asi zodpověděl všechny Tvé dotazy. Že s Vančurou a Hořejším není, jak píšeš, žádná řeč, to chápu úplně. N3 Co bys tomu říkal na podzim přibrat Weiskopfa do Devětsilu?

A teď k horší věci. Ten úvod, co Vančura napsal, zdá se mi nejen v něčem trošku nejasný, ale pro ruský úvod zcela nevhodný. Není tam ani slova o Rusku, o proletkultu atd. Ruský úvod představoval bych si, že trošku k Rusku přihlásí. A pro německý či francouzský úvod se to tím méně hodí. Je to zkrátka vlastně jen polemická poznámky lokální, dotýkající se místních poměrů. Snad by se to hodilo jako úvodní poznámka devětsilového čísla Hostu či Proletkultu. A nebo jako český úvod. Až to psaní dopíšeš, tak napíšeš oba texty sám. Ale pořád dle mého názoru bylo by mnohem lépe dát to za konec jako doslova, jednak až se uvidí, jak to celé vypadá, a pak taková věc, pár informativních řádek určených pro cizinu, je věc zodpovědná a žádá velkého rozmyslu a mimo to je třeba, aby ty překlady nebyly v žádné exotické němčině, frančtině a ruštině, ale aby byly dokonalé a na to je třeba rovněž chvíle času. Na jazykovou zaručenou správnost těchto překladů nutno dát přísný pozor. Nevidím žádný důvod, proč by to však nemělo být vzadu jako doslovy, naopak všechny důvody věcné i technické mluví pro to. Nezdržovat pro takovou maličkost tisk. Vše jde jinak přece dobře a po návratu do Prahy upomeni Chenneviéra, Martinela, Vaillant-Corturiera o slíbené příspěvky. Mokřý z Našeho směru tě vyrozumí stran těch štočků, lidových a dětských kreseb.

Napsals už ten fejeton o lidové poezii, ten tam musí být. Seženeš to od Hory. A cituj aspoň fragmenty z té dlouhé, co byla letos na jaře v Rudém právu. Krejcar mi píše stran Čs. novin. Napíšu Kopeckému přímluvný dopis. Mrkvička snad by mohl převzít referát v Proletkultu, aspoň by měl P. konečně referenta, když já na to nemám čas, on by si vydělal pár brků a neopustila by se dost významná pozice, jíž Proletkult je. Jó, tu sovětskou hvězdu snad bylo by lépe místo na první dát na poslední list, tam co bude Almanach Devětsil vyšel... atd... víš? Štulc Ti může sice poslat článek ihned, ale reprodukce vybral až po 15. srpnu, páč 14. srpna přijede do Prahy. Svůj článek pro sborník budu moci napsat ihned po návratu do Prahy, bude to v podstatě ten druhý díl mé přednášky : realismus a primitivismus. Teď přinesl listonoš Tvé psaní, nadáváš oprávněně, ale už to donesu na poštu, aby měla duše pokoj. Zároveň mi píše Jíra, Šíma – dlouhatánské psaní –, Černík a konečně zase jednou moje milá. Stran toho výletu napiš ihned a hled' v sobotu, nebo v neděli, nebo v pondělí přijeti. Aby byl čas napsati Jírovi, s nímž bychom se mohli v Táboře sejít, jak mi píše. Zamrazil by asi snad jel taky s námi. Snad už bude slušnější počasí. Ty úvody si dobře pročti, jsou stylizovány sice dost se šikovnými úmysly, vzhledem zejména k poměrům francouzským, ale přece jen z jedné vody na čisto a na rychlo.

Chtěl jsem v nich zdůraznit jen 3 základní věci: revoluci a internacionalismus, ne muzea a pracovat uprostřed života. Chceš-li, dej to přeložit, ale dobře přeložit, aby nebyla pak ostuda, ale nezadržuj proto tisk, odpusť mi, že jsem Tě zdržel já, ale už jsem se Ti omluvil. Mrzí mě to opravdu, ale opakuji, je zcela jedno, je-li to jako úvod či jako doslov.

Bud' hodnější než já a piš ihned stran příjezdu Tvého sem a mnou projektovaného výletu, je nejvyšší čas.

Pozdravuji Tebe i Tvou madam co nejsrdečněji a moc na Vás vzpomínám. Těším se na dopis a ana shledanou.

Nazdar

Teige

(před 9. srpnem 1924)

Milý Jarko,

1. prosím, připrav cestu: několik exemplářů Disku a Pásma, Veraikonu a alespoň jeden exemplář Devětsilu a Života. A Tvé knížky!!!

2. ve Vídni mám zadarmo nocleh u Kalmera, ty bys mohl spát u Sonenscheine, Wien VIII., Daungasse 1, a Honzl u Kieslera.

3. Můj cestovní program: Vídeň – Kalmer, Kieser, MA, Loos, architekti. Benátky, futuristi z La Nuova Venezia. Milán: Marinetti. Monte Carlo, Nice, Marseille, Lyon: Malespin, Paříž: Goll, Doesburg, Man Ray, Corbusier, Šíma, Kisling, Zadkine, Zrzavý, Léger aj. Strassbourg. Stuttgart: arch. Lutz, Willy Baumeister, Museum, Rudolf Ulzinger, výstava „Werkbundu“. Praha.

4. Bud' ujištěn, že jedu určitě, můžeš na to vzít jed.

5. Sočasně píší Honzlovi a píší i Mrkvičkovi do Prahy i do Příbrami a poslední naléhavou výzvu, aby ses ozval.

6. Děkuji za zaslání Pondělníku. Je to až dosud 124 řádek, tedy 53 Kč. Z toho laskavě odevzdej Vančurovi 20 Kč, sobě nech 13 Kč za knížky. 20 Kč pro Devětsil. Ať zaplatí ale Vančura příspěvky do Devětsilu za 2 roky!!

7. Příkládám pro Pondělník článek Georga Grosza a německý expres jako u příležitosti těch pražských výstav. Byl bych rád, kdyby z toho alespoň kousek byl už v příštím čísle; to víš, kvůli prachům. Nebo eventuelně by to mohlo otisknout ve fejetonu teď Rudé právo, beztoho nemají v létě co tisknout. A je to psáno hodně komunisticky. Nalož s tím zkrátka, jak chceš, jen ať jsou z toho brzy prachy, které pro svůj pobyt v Praze před odjezdem budu velmi potřebovat. To ruské umění jsem napsal, ale neposílám ho, protože je jednak moc dlouhé a a jednak nebylo by kde ho otisknout. Na pokrokové listy je to příliš komunistické, na komunistické listy příliš pokrokové. A tak si myslím, jestli by to snad nešlo ulejt do Varu.

8. Zároveň Ti posílám překlad z Pierra Kampa. Přeložila to Nevařilová a chtěla by za to brzy prachy. Prosím Tě, abys to laskavě brzo někam ulil, třeba do Kroniky Majerce, nebo do přílohy Rud'ásku; ostatně bys to mohl vzít, když teď tak sháníš materiál, do příštího Sršatce, ucpe Ti to mezeru. Je to takový sociální obraz ze života, není to vůbec ani humoristické ani veselé, ale to snad nevádí, od kdy se tisknou v Sršatci jen veselé věci, vid'?

9. Článek o bytu etc. Počlu, hodně populární, pro kalendář do konce týdne, nejpozději do pondělka. Prosím, abys mi laskavě neztrácel rukopisy a zaopatřoval obtisky, to víš, potřebuji to pro knížku, kterou pilně lepím.

10. Proto Tě prosím, abys mi laskavě poslal dva exempláře příštího Hosta a dva exempláře příštího Pondělníku, abych si to mohl nalepit do knížky. Knižka bude mít, jak pozoruji, skoro 200 stran. Lekám se toho, nebude-li to pro Petra moc velké. Formát si představuji jako „g“. Třesu se strachy, dá-li mi Petr v Praze při odevzdání 1000 Kč zálohy na cestu. Ale jsem proto děsně pilný. A proto se děsně zlobím na Nezvala, že mi neposílá ten článek o Apollinairovi, který chci použít při předělávání mé brněnské přednášky, do čehož se hodlám pustit příští týden. Pro Sršatce Ti poskytnu článek o cirkusu a klaunech, humoru a dada.

11. Vyzvedneš-li ten článek „Večer v kinu“, mohl by se otisknout v Rud'ásku či Pondělníku. U Fischera mám, nezapomeň, dva články, Průmyslové umění a Revue avantgardy.

12. Ten dluh u Novotného je trapná věc. A Honzík je snad dosud v Karlových Varech. Až se vrátí, ať hned vybere od všech, kdož mohou platit: architekti, Krejcar,

Vančura, Štyrský, Jelínek, Jíra, Mrkvička a ať šetří nás cestovateli. Ostatně, já jsem nastrkal peněz do našich podniků víc než dost. Snad by nám mohl něco půjčit Devětsil z Brna.

13. Těším se nashledanou. Až přijdu, pustíme se intenzívně do práce pro ten výmarský Bauhaus. Ale počítej s tím, že na to bude třeba také 50 – 100 Kč režie. Za pět dní maximálně vše musí být fertig. Zatím, co já budu lepit obrazové básně, musí to Honzl fotografovat. Nebude-li Mrkvička v Praze, bude nám muset pomoci některý architekt (Linhart) psát písmena.

14. Dej poslat laskavě Disk na adresy:

Theo van Doesburg, 64 avenue Schneider, Clamart (Seine)

Jos Kalmer, Wien VIII, Alserstr. 45/12a

a na připojenou Pressen.

15. Nehněvej se, že mám pro Tebe tolik obstarávání. Ale je to proto, že jsi opravdu jediný spolehlivý člověk z celého Devětsilu a ten, kdo zůstane v Praze, musí stejně vše obstarat.

[...]

Piš.

Teige

9. srpna jedu do Vídně!

